

Üniversite Personelinin Değişen Bilgi Yönetimi Sistemlerine Karşı Yaklaşımı

University Personnel's Approach to Improvement of Data Management Systems

Mehmet Akif Barış

Gaziantep Zirve Üniversitesi Meslek Yüksekokulu, Gaziantep, Türkiye. akif_baris@hotmail.com

Öz: Her kurumda olduğu gibi üniversitelerde de bilgi yönetim sistemleri gelişerek değişmektedir. Problem, üniversite çalışanlarının bu değişime yatkınlığının ve hazırlılığının yeterlilik düzeyidir. Bu düzeyin saptanmasında personelin bilgi sistemlerine yaklaşımının ve bilinç düzeyinin anlaşılması önemlidir. Bu çalışma kapsamında üniversitelerde görev yapan akademik ve idari personele uygulanan anket sonuçları analiz edilerek değişen bilgi sistemlerine yönelik yaklaşımları incelenmiştir. Çalışmada İnternet ve bilgisayar üzerindeki bilgi yönetim sistemine bağlı uygulamaların kullanım yoğunlukları araştırılmıştır. Personel türünün ve çalışma süresinin konu üzerindeki etkileri istatistiksel olarak yorumlanmıştır. Bu araştırma, konuyla ilgili olarak üniversite çalışanlarının bilinç düzeyini ortaya koyarak yapılması gereken bilinçlendirme ve eğitim çalışmalarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar sözcükler: Üniversitelerde bilgi yönetimi, bilgi yönetim sistemlerine personel yaklaşımı, bilgisayar ve İnternet uygulamaları, çevrimiçi işlemler

Abstract: At the same other foundations as universities' information systems has been changed with improvements. The problem is level of sufficiency that whether universities' personnel to preparation and habit towards this improvements has it. Approach to new information systems and understanding of degree the conscious is important for this determination of level. This study has been planned to find out the approach of academic and management personnel at universities towards the usage of information systems on computer and İnternet. In this study, the usage percentage of applications on computer and İnternet has been searched. The effects of personnel's personalities and experiences on the study have been commented via the findings obtained from cross tables. Therefore, this study aims to help raise the awareness of and educate the university personnel about the topic by revealing the rate of their awareness related to this topic.

Keywords: Data management at universities, personnel's approach to new information systems, applications on computer and İnternet, online processes

Giriş

Günümüzde ülkelerin dünyadaki konumlarını belirleyen önemli değişkenlerden biri de bazı teknoloji ürünlerinden ne ölçüde yararlanabildikleridir. Genel anlamda kurumsal gelişmeler büyük ölçüde teknoloji eksenli olmaktadır. Bu bağlamda eğitim kurumlarının da hizmetlerini toplumca beklenen düzeyde gerçekleştirebilmeleri için daha yüksek düzeyde, ileri teknoloji ürünü makineler, araç ve gereçler, üretim yöntemleri ve uygulama yönergeleri, bir başka deyişle teknik bilgi satın almaları ve kullanmaları gerekmektedir (Aksoy, 2003).

Gelişen teknolojiyle birlikte kurumların bilgi ve iletişim sağlama araçlarının da değiştiği, kurumların işleyişinin çevrimiçi sistemlere dönüştüğü ve kurumlarda ki bilgisayar ve İnternet kullanıcılarının büyük yüzdelere ulaştığı gözlemlenmektedir. 2009 yılı araştırma sonuçlarına göre 2008 yılında kamu kurum ve kuruluşlarının iletişimde İnternet'i kullanma oranı %68.4'tür (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2009, s. 2). Son yıllarda kalite çalışmalarının kurumun bilgi işlem ve basın yayın birimleri ile eğitimcilerin birleşimi sonucu oluşturulan kurullarla yapılması kalite çalışmalarısıyla bilinç konularının iç içe olduğunu göstermektedir.

Bilgisayarın ve İnternet'in önemi her geçen gün artmaktadır. Dünyanın bir ucundaki insanlarla sohbet etmek, elektronik posta göndermek, bir mikrofon aracılığıyla bilgisayarın diğer ucundaki bir insanla konuşmak ve video konferanslar yapmak, dünya çapındaki binlerce veri tabanından, kütüphaneden ve haber gruplarından bilgi sağlamak, dünyada olan gelişmeleri anında haber almak, müzik dinlemek veya film seyretmek, insanlarla karşılıklı olarak oyunlar oynamak, sayısız ürün yelpazesi içerisinde alışveriş yapmak İnternet'in bizlere sunduğu sayısız hizmetlerden yalnızca birkaç tanesidir (Yenilmez ve Aşıkoğlu, 2007).

Yirminci yüzyılın son çeyreğinden itibaren hızla gelişen bilişim teknolojileri üniversitelerin işleyişini de etkileyerek değiştirmektedir. Bu değişimden en çok etkilenen gruplardan biri de üniversite çalışanlarıdır. İleri teknolojinin olanaklarını bünyelerine katan üniversiteler masa başında çalışan personellerine bilgisayar ve İnternet kullanma imkanı sağlamaktadırlar. Bu bağlamda üniversite çalışanları potansiyel bilgisayar ve İnternet kullanıcısı durumuna gelmiştir.

Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Araştırmanın amacı, üniversite personelinin bilgi teknolojilerine ve yeni iletişim kanallarına yaklaşımları konusunda mevcut durumu saptamaktır.

Araştırma Erzincan Üniversitesinin personeline uygulanan bir anketle gerçekleştirilmiştir. Hazırlanan anket soruları kurum personeline yazılı bir şekilde elden ulaştırılarak cevaplamaları sağlanmıştır.

Anket, işyerinde kuruma ait bilgisayarları ve diğer iletişim araçlarını kullanan 238 personel tarafından doldurulmuştur.

Bulgular ve Yorumlar

Demografik Bulgular

Katılımcıların %77,7'si erkek ve %70,2'si 40 yaşının altındadır. Araştırmaya katılanların %52,1'i akademik personeldir.

Yeni Haberleşme Kanallarını Kullanım Yoğunluğu

- 2000'li yılların en fazla kullanılan iletişim kanalı olarak öngörülen e-posta kullanımının personel arasında %95 gibi bir orana ulaştığı görülmüştür.
- MSN, Yahoo Messenger gibi anlık ileti programlarının ise %91,4 oranlarında kullanıldığı sonucuna varılmıştır.
- Sohbet imkanı sağlayan yazılımlara eklenen yeni özelliklerle birlikte ortaya çıkan İnternet üzerinden sesli ve görüntülü görüşmeler kurum personelinin %66'sı tarafından kullanılmaktadır.

Web Uygulamalarını Kullanım Yoğunluğu

- Çalışanların yaklaşık %67'sinin kimlik numarası sorgulama, taşıt vergisi ödeme, seçimlerde sandığını öğrenme gibi e-devlet işlemlerinden yararlanıyor olduğu görülmektedir.
- Katılımcıların yaklaşık %40'ı İnternet üzerinden tüm bilgilerini girerek alış verişi yapmaktadır.
- Bankalarının sunduğu İnternet bankacılığı işlemlerinden faydalanma oranı yaklaşık %46'dır.

Personel Türü – Yeni Bilgi Sistemlerine Yaklaşım İlişkisi

Bu konu başlığı altında personel türünün yeni bilgi sistemlerine olan yaklaşımı değiştirip değiştirmediği incelenmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular şu şekildedir:

- Anlık ileti programlarını akademik personelin daha yoğun kullandığı anlaşılmaktadır.
- Akademik personel İnternet üzerinden görüntülü ve sesli görüşmeyi daha fazla kullanmaktadır.
- Akademik personel TC Kimlik numarası sorgulama, vergi miktarını öğrenme, ikamet bilgisi alma gibi gov.tr uzantılı web siteleri üzerinden gerçekleştirilen e-devlet işlemlerinden daha fazla faydalanmaktadır.
- Akademik personel İnternet üzerinden alışverişi daha fazla tercih etmektedir.
- İnternet bankacılığı işlemlerini akademik personel daha fazla kullanmaktadır.

Çalışma Süresi – Yeni Bilgi Sistemlerine Yaklaşım İlişkisi

Çalışma süresinin yeni bilgi sistemlerini kullanım yoğunluğuna etki eden faktörlerden biri olduğu düşünülmektedir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

- Personelin anlık ileti programlarını kullanma oranı çalışma süresi arttıkça düşmektedir.
- 0–10 yıl arası çalışma tecrübesine sahip olanlar 10 yıldan uzun süredir çalışanlara göre İnternet üzerinden görüntülü ve sesli iletişim kurmayı daha fazla tercih etmektedirler.
- 15 yıl ve üzeri çalışma tecrübesine sahip kurum çalışanları e-devlet işlemlerine daha fazla rağbet göstermektedirler.

- 5 yıl ve üzeri çalışma tecrübesine sahip personel Internet üzerinden alışverişi daha fazla tercih etmektedir.
- Çalışma süresi arttıkça Internet bankacılığı işlemlerinin kullanımı da artmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde çalışmadan elde edilen bulgular ve öneriler sunulmaktadır.

Demografik sonuçlardan öne çıkanlar:

- Söz konusu teknolojileri kullanan kadın personel oranının düşük olduğu görülmektedir.
- 40 yaşın altındaki genç çalışan sayısı %70'in üzerindedir. Yeni iletişim teknolojilerine uyum gösterebilecek bir çalışan profili karşımıza çıkmaktadır. Kurumsal bazda düzenlenecek eğitim programlarıyla söz konusu grubun performansı artırılabilir.
- Üniversite bünyesinde akademik personelin ve idari personelin yaklaşık sayılarda olduğu gözlemlenmiştir. Her iki gruba da bilgisayar okuryazarlığı konusunda eğitim çalışmaları yapılması gerekmektedir.

Yeni iletişim teknolojileri sayesinde haberleşme ve iletişim kanalları farklılaşmıştır. Verilebilecek bazı örnekler şu şekildedir:

- İletişimde geleneksel ortamlar yerine elektronik posta, cep telefonundan kısa mesaj ve anlık ileti programları gibi elektronik ortamlarda iletişim kullanılmaktadır.
- Personel, yakınlarıyla kurum bilgisayarlarındaki sohbet imkanı sağlayan programları kullanarak Internet üzerinden görüşme yapmayı ücretsiz olduğu için tercih etmektedir.
- Bilgisayar olanakları personelin kullanımına sunulmuştur.
- İhtiyaca göre bilgi depolanması ve iletimini elektronik ortamlarda yapmaya olanak sağlayan otomasyon sistemleri kullanılmaktadır.

Kullanıcıların personel türü ve çalışma süresine göre bir eğitim stratejisi belirlemek ve yeni bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma performanslarını artırmak konusunda çalışmalar yapılabilir. Bilgisayar ve Internet kullanımında performans artışı üniversitelere kurumsal olarak şu faydaları sağlayacaktır:

- Üniversiteler yeni iletişim teknolojilerinin kullanımıyla hiyerarşik kademeleşmeyi azaltan ya da kaldıran, katılımcı, dışa dönük ve şeffaf bir yapı kazanacaktır.
- Yeni iletişim teknolojileri üniversitelerde etkinliğin artırılmasında önemli olanaklar sunmaktadır.
- Yeni teknolojiler sayesinde vasıflı işgücünün kendini göstermesi kolaylaşacak, hizmet çeşitliliği ve verimliliği artacaktır.

Kaynakça

- Aksoy, H.H. (2003). Eğitim kurumlarında teknoloji kullanımı ve etkilerine ilişkin bir çözümleme, *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 1(4), 4-23.
- Bates, A.W. (2000). *Managing technological change, strategies for college and university*. San Francisco: Jossey-Bass Inc.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2009). *Haber Bülteni*, 202, 2.
- Yenilmez, K. ve Aşıkoğlu, Ö. (2007). Computers using qualifications in administrative process and a distance in-service training model. 7th *International Educational Technology Conference*, içinde (c.1, s. 368-374). Nicosia: NEU Press.